

Nr 176

Utlåtande i anledning av motioner om sociologisk forskning rörande sambandet mellan inställning till etiska och religiösa normer samt ungdomskriminalitet.

(2:a avd.)

I de likalydande motionerna I: 505 av herr *Sveningsson* och II: 619 av herr *Hedin m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att Kungl. Maj:t anvisar medel för sociologisk forskning avsedd att klarlägga sambandet mellan inställning till etiska och religiösa normer samt den tilltagande ungdomskriminaliteten.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *statens råd för samhällsforskning*. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet är helt ense med motionärerna om att det hos dagens ungdom i viss utsträckning förekommer missförhållanden — alkoholmissbruk, narkotikabruk, ungdomskriminalitet osv. — som är djupt oroande. Man har så mycket mer anledning till oro som bristande kännedom om vilka inslag i ungdomens situation som ger upphov till missförhållandena i hög grad försvårar bedömningen av vilka motåtgärder som kan och bör sättas in. Den erfarenhet av problemen som vunnits i det praktiska ungdomsarbetet och på andra håll där man direkt och metodiskt ägnat sig åt hithörande problem är givetvis värdefull men inte tillräcklig som underlag för en bedömning av vad som bör göras.

Mot bakgrunden av denna situation och med framhållande att en av grundorsakerna till dagens läge enligt deras uppfattning är den minskade respekten för etiska och religiösa normer för mänsklig samlevnad har motionärerna ansett det önskvärt med en undersökning dels om det konkreta innehållet i allmänt gällande normer, dels om olika attityder hos å ena sidan ungdom, som påverkats av dessa allmänt gällande normer, och å andra sidan ungdom, som påverkats av kristna normer så som de kommit till uttryck i hem där föräldrarna är engagerat religiösa och tillhör svenska kyrkan eller annat kyrkosamfund.

Som redan framgått ser utskottet med största allvar på situationen. Med anledning av den synpunkt som motionärerna anlagt får utskottet erinra om den verksamhet som bedrivs vid religionssociologiska institutet. Den

undersökning som motionärerna önskar och som i och för sig skulle vara av intresse torde ligga just inom detta instituts forskningsområde. Utskottet anser emellertid att problemen bör ses även ur andra synvinklar. Den forskning som även utskottet anser behövlig bör därför ha en vidare inriktning än motionärerna angivit. Vad som behövs är en allmän beteendeforskning, som om möjligt bör ge underlag för praktiskt handlande. Utskottet vill kraftigt understryka att det på detta område finns arbetsuppgifter av väsentlig betydelse för samhället.

Med anledning av motionärernas hemställan får utskottet anföra att utskottet inte finner anledning för riksdagen att göra något uttalande med syfte att styra användningen av de anslagsmedel, som för närvarande står till Kungl. Maj:ts förfogande. Däremot anser utskottet att vad utskottet i det föregående anfört om ungdomsproblemen av riksdagen bör bringas till Kungl. Maj:ts kännedom. Utskottet hemställer alltså

att riksdagen i anledning av motionerna I: 505 och II: 619 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 21 november 1967

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström (s), Gillström (s), Einar Persson (s), Virgin (h), Axel Andersson (fp), Svensson (s), Kaijser (h), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Per Jacobsson (fp), Herbert Larsson (s), Wallmark (h), Wååg (s), Thorsten Larsson (cp) och Johan Olsson (cp); samt

från andra kammaren: herrar Bohman (h), Blidfors (s), Almgren (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Mattsson (cp), Turesson (h), fröken Olsson (s), herrar Lindholm (s), Johansson i Norrköping (s), Gustafsson i Uddevalla (s), Nelander (fp), Källstad (fp), Nilsson i Kristianstad (s), Westberg (fp) och Elmstedt (cp).

**Yttrande den 13 september 1967 av statens råd för samhällsforskning
över motionerna I:505 och II:619**

Motionärerna pekar på en rad avigsidor av samhällsutvecklingen: missbruk av sprit och narkotika, alltmer avancerad och utbredd brottslighet etc. och är särskilt oroade av att allt yngre åldersgrupper berörs. Motionärerna ser den minskade respekten för etiska och religiösa normer för mänsklig samlevnad som en av de viktigaste grundorsakerna till denna förskjutning och nämner kristendomsundervisningens försvagade ställning, morgonbönens avskaffande, korums borttagande m. m. Motionärerna finner meningarna delade om hur samhällsutvecklingen och/eller sekulariserande åtgärder påverkat ungdomens attityder och vill därför att detta samspel utforskas och att de allmänt gällande normernas konkreta innehåll fastställs, helst fortlöpande.

Problemet om hur ungdomarnas attityder uppstår och hur attityderna återverkar på beteendet är naturligtvis utomordentligt betydelsefullt men också utomordentligt svårt, eftersom barnens-ungdomarnas utveckling i hem, skola, kamratkrets och samhälle måste följas under lång tid. Kostnaderna för en sådan undersökning blir mycket stora. Därtill kommer vidare att en sådan kartläggning knappast avslöjar *orsakerna* i egentlig mening. För att påvisa orsaker måste man anordna experiment, men motionärerna är knappast angelägna att grupper barn från olika miljöer utsätts för skilda slag av påverkan, där då bl. a. starkt sekulariserade inslag måste ingå.

Även om man avstår från att påvisa orsaker och nöjer sig med att analysera samspelet mellan attitydbildning och valda miljöfaktorer, kräver sådana undersökningar så stor insats av forskare och resurser att den i dagens läge ter sig orealistisk, om ej betydligt ökade anslag ställes till forskningsrådets förfogande.